## IN MEMORIAM
## PROF.DR. J.P. BAKKER

Met het heengaan op 62-jarige leeftijd van Jan P. Bakker op 7 april 1969 heeft de fysische geografie een van haar belangrijkste vertegenwoordigers verloren. Op vele wijzen heeft de overledene de aardwetenschappen aanzienlijk vooruit gebracht, in het bijzonder door de geomorfologie te verbinden met mathematische, mineralogische, sedimentologische en bodemkundige methoden.

Bakker studeerde 1924-1929 te Utrecht onder Oestreich, maar volgde ook colleges te Delft en Frankfurt a.M. In 1930 promoveerde hij op het Mainzer bekken, waarvan de sedimentaire en tektonische ontwikkeling in verband werd gebracht met de morfologie van de omringende gebergten. Van 1931-1939 was hij leraar te Breda, maar ook toen liet de wetenschap hem niet los. Uit die tijd dateren verscheidene theoretische artikelen, o.a. over piedmontreliëfs (1931-1934, 1938), maar bovendien zette hij zijn veldwerk voort, deze keer in de Morvan, waar hij vooral de samenhang van reliëf, tektoniek en rivierpatroon onderzocht en waar een reeks van publicaties uit voortkwam (1936-1938, 1943).

In 1937 werd hij toegelaten als privaat-docent aan de universiteit van Amsterdam, waar hij in 1939 tot lector en in 1946 tot gewoon hoogleraar in de fysische geografie werd benoemd. De belofte, uitgedrukt in de titel van zijn oratie: "Naar nieuwe wegen in de analyse van reliëfvormen" heeft hij volledig waar kunnen maken.

In de oorlogsjaren heeft hij met zijn studenten gewerkt over de sedimentatie en de transgressies in het zeekleigebied van Friesland, waarover verschillende mededelingen het licht zagen (1949-1958) en wat hem in nauwer contact bracht met de bodemkunde. In deze jaren vielen eveneens zijn belangrijke, in de Proceedings verschenen studies, samen met de mathematicus Le Heux, over de wiskundige behandeling van hellingvormen (1946, 1947, 1950, 1952).

Een nieuwe impuls gaven zijn drie reizen naar Suriname (1948-'49, 1954, 1956), die o.a. resulteerden in fundamentele onderzoekingen over granietverwering onder invloed van klimaat en plantengroei (1958, 1960, 1969) en over erosie en sedimentatie van tropische rivieren (1957, 1968). Dit bracht hem opnieuw tot de studie van fossiele reliëf- en verweringsverschijnselen en leidde tot belangrijke beschouwingen over granietverwering en het ontstaan van peneplains en pedimenten in verband met de paleoklimatologie (1964, 1966, 1968). Op de achtereenvolgende internationale congressen over hellingontwikkeling had hij dan ook een gezaghebbende stem.

Zijn laboratorium in Amsterdam ontwikkelde zich, met de hulp van Müller en andere bekwame medewerkers, tot een uitstekend geoutilleerd sedimentologisch-bodemkundig centrum, waar materiaal uit de gehele wereld (zoals dat van Meckelein uit de Sahara) werd onderzocht.

Bakker heeft een schare van promovendi gehad die zich in zeer verschillende richtingen hebben ontwikkeld: geomorfologisch, sedimentologisch, bodemkundig, kleimineralogisch. Hij heeft hen krachtig gestimuleerd en leefde als warm-voelend en emotioneel mens sterk met hen mee. Bij het verdedigen van zijn meningen en in zijn kritiek op vakgenoten die een naar zijn mening verouderde weg volgden was hij echter niet altijd gemakkelijk.

Zijn verdiensten zijn op vele wijzen erkend: hij was eredoctor van de universiteiten te Torun (Polen) en Kiel, ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw, corresponderend lid van de akademie te Göttingen en Halle, en ontving erelidmaatschappen of andere onderscheidingen van vele binnen- en buitenlandse genootschappen. De aardwetenschappen, in het bijzonder die in Nederland, hebben in hem een grote en stimulerende figuur verloren.

A.J. Pannekoek